

SR-bestyrelsen for DN i Region Nordjylland.

HØRINGSSVAR til VANDPLANER for Nordlige Kattegat, Skagerrak – Hovedvandopland 1.1 Limfjorden – Hovedvandopland 1.2 Mariager Fjord, m.m. – Hovedvandopland 1.3

1. Indledende bemærkninger vandplaner

Alle vandområderne i Nordjylland (kystvande, fjorde, vandløb, søer og grundvand) er af stor betydning for landsdelen. Deres natur og miljø har stor betydning for områdets dyre- og planteliv, for befolkningens rekreative muligheder såvel som for de turist- og erhvervsmæssige interesser.

Det er derfor af meget stor betydning, at målsætningerne i vand- og naturplanerne forudsætter at vandområderne og disses næromgivelser skal rumme et rigt og varieret dyre- og planteliv, og at der effektivt bliver taget hånd om de økologiske ubalancer som i dag kan iagttages. Mariager Fjords død i 1997 og de mange beretninger om iltsvind i Limfjorden og kystvandene samt de årlige beretninger om truslerne for gentagelse i perioder med varmt og solrigt vejr forstærker ønsket om snarest at få lavet handlingsplaner, som fremover og inden 2015 kan sikre god økologisk tilstand i vandområderne og deres omgivelser.

DN ønsker, at målsætningerne for vandområderne i vand- og naturplanerne skal danne ramme for en videreførelse af den målrettede indsats som kommuner, amter, staten og EU i fællesskab har udfoldet og udfolder for at opnå en god og stabil økologisk tilstand.

I de nordjyske basisanalyser fastslås det, at vandområderne ikke kan holde til mere kvælstof, og at mængden af kvælstof skal reduceres. De virkemidler, som skal mindske mængden af kvælstoftilførsel til vandforekomster, er desværre blevet udskudt til langt ud i fremtiden.

Vi finder, at den baseline, 2015-vandplanen regner med, er forfejlet. De data, vandplanerne anvender, er fra 2004 og 2006, altså tal der er markant anderledes end efter 2008, hvor brakmarkerne blev opdyrket. Man kan således regne med, at kvælstofbelastningen er betydeligt højere, og derfor må den tilstand, som baseline 2015 arbejder med revideres: Virkeligheden er værre! Derfor er der behov for en yderligere indsats udover den, vandplanen regner med.

DN ønsker, at man anvender de nyeste tilgængelige måleresultater og at man styrker overvågningsprogrammet, så man kan følge udviklingen og se, om indsatserne virker.

En effektiv indsats vil kræve store investeringer, men DN forventer, at der i de endelige vandplaner vil være en klar og entydig sammenhæng mellem direktivkrav, mål, virkemidler og finansiering, sådan at statens ambitionsniveau på indsatsiden svarer til den økonomiske ramme.

2. Nogle generelle kommentarer

2.1. Utilstrækkelig N-indsats i 1. planperiode

Det samlede indsatsbehov for kystvandene i Danmark kan ifølge tidligere opgørelser summeres op til 31.077 tons kvælstof. Den nødvendige supplerende indsats (som er afstanden fra baseline 2015 til målsætningen) frem til 2015 kan opgøres samlet til

27.726 tons.

I Regeringens politiske vision Grøn Vækst fra april 2009 og igen i Grøn Vækst 2.0 fra juni 2010 fastsættes imidlertid en ramme for kvælstofreduktionen på 19.000 tons N.

Sammenholdes høringsudkastene til vandplanerne (4. oktober 2010) når man frem til en samlet supplerende indsats på kun 7.712 tons N – altså ikke engang 9.000 tons N. Og væk er al tale om indsatsbehov og målsat belastning – nu optræder alene indsatsen i 1. planperiode.

Dertil kommer, at der så vidt vi kan se er anvendt tal til baseline, som ikke tager hensyn til, at store braklagte arealer i de seneste år er inddraget til landbrugsdrift.

DN's opfattelse er derfor, at de udsendte vandplaner er resultat af en politisk-økonomisk betinget beslutning om, at reducere indsatsen for at mindske kvælstofbelastningen af overfladevandene i 1. planperiode fra de nødvendige 31.000 tons til 19.000 tons og yderligere til 9000 tons, som reelt blev til 7.712 tons.

DN ønsker at det fagligt fastsatte indsatsbehov på 31.000 tons kvælstof skal håndteres i 1. planperiode gennem effektivt iværksatte tiltag inden 2012, tydeligt beskrevne yderligere tiltag, som iværksættes inden 2015. Dette skal ske med henblik på opnåelse af god økologisk tilstand så snart som muligt derefter samt en klar beskrivelse af hvilken viden, der skal fremskaffes angående indsatsen i 2. planperiode.

Betydningen af at store, tidligere braklagte arealer nu udnyttes til landbrug skal indregnes i baseline.

2.2. Utilstrækkelig P-indsats i 1. planperiode

Vandplan-udkastene skal i 1. planperiode angiveligt sikre målopfyldelse for de hidtil målsatte søer samt alle de mindre søer beliggende i Natura2000-områder.

Alle søer i Danmark skal i følge Vandrammedirektivet som udgangspunkt have god økologisk tilstand. DN har ikke kendskab til nogen officiel EU-bagatelgrænse for søers størrelse.

For mange søer vil det tage årtier at nå målene på grund af intern P-belastning (P ophobet i bunden) - derfor er hurtig indsats nødvendig.

Den præcise fosforreduktion for opnåelse af god økologisk tilstand er ukendt for langt de fleste søer, men sammenhængen mellem søers tilstand og deres fosforbelastning er så velbeskrevet, at en P-indsats sagtens kan startes, mens de præcise mål for fosforreduktion for den enkelte sø fastlægges.

DN ønsker derfor iværksat fosforindsats i 2012, der omfatter alle søerne i de tre nordjyske vandoplande:

- Hvor belastningen for den enkelte sø kendes skal de nødvendige begrænsninger iværksættes.
- Hvor belastningen for den enkelte sø ikke kendes, foretages nødvendige generelle indgreb såsom etablering af randzoner og påbud overfor urensset spildevand fra spredt bebyggelse og fra overløb, medens belastningen måles og konkrete fosformål fastlægges for den enkelte sø. Herefter justeres belastningen målrettet.
- Manglende viden om den enkelte sø skal afspejles i vandplanen gennem fastlæggelse af de nødvendige belastningsundersøgelser og tidsrammerne herfor.
- Betydningen af at store, tidligere braklagte arealer nu udnyttes til landbrug skal

indregnes i baseline.

2.3. Vandløb

DN ønsker indsats fra 2012 overfor alle vandløb. Det gælder umiddelbart ændret vedligeholdelse, påbud overfor spildevand fra spredt bebyggelse, randzoner samt en massiv undersøgelsesindsats for at fastlægge deres nuværende tilstand med henblik på indsats, om ikke i 2012 så i 2015.

Samrådet protesterer mod at vandplanen for Limfjorden kun skønsmæssigt omfatter 1/3 af de vandløb, der ses på kortblade i målestok 1: 25.000. Der er således ikke fastsat mål for 2/3 af vandløbene. Protesten skal ses på baggrund af at Vandrammedirektivet anfører, at alle vandområder er omfattet af direktivet. Disse vandløb er i princippet omfattet af de tidligere amters regionplaner, som nu er videreført i et Landsplandirektiv. Planernes retningslinjer siger generelt, at disse vandløb er omfattet af planerne med basismålsætning eller den målsætning, som er fastsat for vandløb af samme type. I vandplanernes retningslinjedel hedder det ganske vist, at kommunerne ikke må meddele tilladelser, der kan hindre at også disse vandløb kan opnå god økologisk tilstand, men DN's Samråd mener ikke at en sådan formulering forpligtiger kommunerne tilstrækkeligt. Derved nedklassificerer vandplanen disse vandløb ved ikke at udarbejde eksakte mål, og de nødvendige indsatser vil ikke ske.

- I hovedopland 1.1 - Kattegat/Skagerrak er 1.795 km vandløb med i vandplanen, men der er 5.278 km vandløb i alt (AIS-data).
- I hovedopland 1.2 - Limfjorden er 4.117 km vandløb med i vandplanen, men der er 13.165 km vandløb i alt (AIS-data).
- I hovedopland 1.3 - Mariager Fjord er 320 km vandløb med i vandplanen, men der er 723 km vandløb i alt (AIS-data).

Det er Samrådets opfattelse at mange værdifulde vandløb i vandoplandet til Limfjorden ikke medtages i Vandplanerne på grund af manglende kortlægning. Eksempelvis har 4 cm kortene mange steder angivelse af kilder, der ikke er medtaget. Et andet eksempel er, at der helt mangler mål for vandløbene i Læsø Kommune. Det vil sige, at vandløbene i en hel kommune ikke er omfattet af vandplanen. Det må være en fejl og Samrådet ønsker det ændret.

DN's Samråd mener helt principielt - i overensstemmelse med vandrammedirektivet - at samtlige vandløb skal omfattes af vandplanerne. Vi må derfor kræve, at de manglende vandløb skal omfattes af overvågningsprogrammet, så der kan skelnes mellem på den ene side kildebække og øvrige vandløb med egentlig vandløbsbiologisk interesse og på den anden side vandløb med ringe naturinteresse. På grundlag heraf skal der fastsættes relevante mål alt efter type i næstkommende Vandplan.

2.3.1 Nedklassificering af vandløb

DN konstaterer, at DVFI-systemet kun anvendes i en amputeret udgave og dermed ikke er i overensstemmelse med den vejledning i biologisk bedømmelse af vandløbskvalitet nr. 5 1998, der ligger til grund for systemet.

Det er en integreret del af det gældende danske vandløbsvurderingssystem, DVFI, at der som led i målfastsættelsen skal ske fastsættelse af såvel den optimale faunaklasse som af målsætningsklassen. DN finder det derfor besynderligt, at vandplanerne helt har forladt det hidtidige målsætningsystem som blev anbefalet af staten ved fastsættelse af målsætning i regionplanerne.

Derfor mener DN's Samråd ikke at DVFI - systemet lever op til Vandrammedirektivets definitioner af økologisk kvalitet for bentisk invertebratfauna.

Danmark har fastsat grænsen mellem moderat og god tilstand til faunaklasse 4 og 5 som det fremgår af alle baggrundsnotater til vandplanerne.

Af vandplanerne fremgår at andelen af vandløbsstrækninger med målene faunaklasse 7 og 6 er henholdsvis 5/11 % i "Vandplan 1.1 Kattegat/Skagerrak", 2/4 % i "Vandplan 1.2 Limfjorden" og 6/11 % i "Vandplan 1.3 Mariager Fjord".

Til sammenligning udgør vandløbsstationer målsat klasse 7 og 6 i Nordjyllands amts Regionplan 2005 henholdsvis. 33 og 43 %.

Derfor tyder dette på omfattende nedklassificeringer i vandplanen i forhold til gældende målsætninger i det nuværende landsplandirektiv (tidligere regionplan). I hvilket omfang dette kan være tilfældet i den øvrige del af landet bør belyses.

Nedenstående tabel viser km-fordelingen af vandplan-vandløb på faunaklasse-mål:

mål \ opland	1.1 Kattegat	1.2 Limfjorden	1.3 Mariager fjord
7	83	85	21
6	202	165	35
5	1291	2861	190
4	219	985	74
3		4	
2		3	
1		7	

2.3.2 Natura2000 områder og vandløb

DN gør indsigelse mod der ikke er udarbejdet specifikke kriterier for gunstig bevaringsstatus for hovedparten af de udpegede arter og naturtyper i Natura 2000 områderne. Af naturplanerne fremgår ellers at gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper skal løftes af indsatsen i vandplanerne. Men dette krav kan ikke løftes og vurderes i en målrettet indsats i forhold til gunstig bevaringsstatus i Natura2000 områder. Vandplanerne opererer udelukkende med krav til faunaklasse (invertebratfauna) udtrykt ved DVFI.

I flere Natura2000 planer angives det, at en specifik problemstilling løses via vandplanerne. Eksempelvis angives i forslag til plan for nr. 223 – Kastbjerg ådal (Mariagerfjord Kommune), at de fysiske forhold i vandløbet påvirkes i en negativ retning af den praktiserede hårdhændede grødeskæring, men at vandplanen bidrager med sikring af gode fysiske forhold i vandløbet. Dette er imidlertid ikke tilfældet, da vandplanen ikke har nogen indsatser rettet mod Kastbjerg Å.

Det fremgår konkret af flere kortlægningsdata og Natura 2000-planer, at der er konstateret negativ påvirkning af habitatnaturtypeforekomster som følge af vandindvinding. Gunstig bevaringstilstand beror for en række naturtypers vedkommende på grundvand med god kemisk og næringsfattig tilstand. Til trods herfor indeholder vandplanerne ingen indsats overfor grundvand.

En række arter tilknyttet vandløb vil også være afhængige af andre krav for at opnå gunstig bevaringsstatus, så som fiskeriregulering, regulering af vandindvinding. Sådanne forhold er der heller ikke en indsats for.

DN gør indsigelse mod, at der kun er medtaget ca. 30 % af de vandløb i Natura 2000 områder, hvor vandløb er med i udpegningsgrundlaget.

2.3.3 Påvirkninger

DN har en række kommentarer til de påvirkninger der er opført i vandplanerne.

2.3.3.1 Opstemninger

DN er tilfreds med, at der i vandplanernes retningslinjer gives udtryk for, at opstemninger som udgangspunkt skal fjernes, dog med hensyn til kulturhistorie.

2.3.3.2 Rørlægninger.

Tilfredshed med at vandplanen angiver indsats, men en simpel betragtning af 4-cm kort viser, at der er overordentlig mange rørlægninger, som ikke er vist i vandplanerne eller ikke er målsat. Det gælder øvre dele af målsatte vandløb eller forbindelse til øverste løb

2.3.3.3 Vandindvinding

Påvirkningen fra grundvandsvandindvinding på vandføringen i vandløb og øvrig natur medfører ingen indsats, selvom det er et helt centralt element i Vandrammedirektivet. DN opfordrer til at der iværksættes det nødvendige undersøgelsesprogram. Dette indgår underligt nok ikke i det kommende overvågningsprogram.

Påvirkningen ved indvinding af overfladevand er ikke registreret i Vandplanerne, selvom det af direktivet fremgår som krav at der føres et register med vandindvinding. Derfor opfordrer DN til, at der snarest udarbejdes et sådant register, som bl.a. må omfatte indvinding til dambrug, turbiner m.v.

Vandplanerne sikrer endvidere ikke de grundvandsfødte og næringsfattige terrestriske naturtyper og vandløb, når der ikke i vandplanerne tages hånd om grundvandsproblematikken. Det er beklageligt når der f.eks. kunne målrettes et indsatsbehov for grundvandskvaliteten efter naturtyper der er afhængige af rent og rigeligt vand i overensstemmelse med formålet med Vandrammedirektivet.

Fælles for grundvand og overfladevand bør der udarbejdes metoder/systemer der kan beregne påvirkningen på vandløbenes vandføring.

Vandplanernes indsats vurderes således ikke at være i overensstemmelse med Vandrammedirektivets målsætning (artikel 1) om at forebygge yderligere forringelse og beskytte og forbedre vandøkosystemernes tilstand og deres vandbehov, også tilstanden for jordbaserede økosystemer og vådområder, der er direkte afhængige af vandøkosystemerne.

2.3.3.4 Landbrugspåvirkninger

Der synes helt at mangle et fagligt grundlag for, at vurdere landbrugets påvirkning af vandløb som følge af landbrugets tab af gødningsstoffer. Her vil det manglende kvalitetselement bentiske alger være centralt.

DN opfordrer derfor til at der udvikles metoder der nærmere kan belyse effekten af gødningstab for vandløbs økologiske tilstand.

2.3.3.5 Dambrug

Som led i akvakulturudbygning bør der stilles krav om ombygning af dambrugene til model 3- brug, som har det mindste vandforbrug og bedste rensning. Reduceret vandforbrug ved recirkulering vil herved medvirke til at frigøre dambrugene fra vandløbene. Vandforsyningen bør fortrinsvis ske ved indvinding af grundvand. Undtagelsesvis anvendelse af overfladevand bør ske ved indpumpning. Herved understøttes også bestræbelserne på at skabe kontinuitet, da opstemninger overflødiggøres. Denne løsning anbefales også i DTU's notat af 26. marts 2010 til Miljøstyrelsen om faunapassageløsninger i forbindelse med nedsættelse af det såkaldte Akvakulturudvalg.

2.3.4 Spildevand – det åbne land og sommerhuse

DN foreslår at der gennemføres en generel rensning af spildevand i det åbne land til gavn for vandløb, søer og havområder. Herunder også renskrav til sommerhusområder og kolonihaver, som ikke er medtaget i vandplanerne.

2.4. Søer

DN ønsker fuld indsats på søerne i 1. planperiode – målsætning og indsats eller begyndende indsats og indhentning af den nødvendige viden.

I Vandplanerne fastsættes søernes mål og tilstand alene ud fra sommergennemsnittet af *klorofyl a koncentrationen*, selv om denne kan variere med over 100 % fra år til år. Vandrammedirektivet foreskriver, at der også benyttes andre kvalitetselementer som undervandsplanter, fisk, plante- og dyreplankton, men disse inddrages ikke. Vurderingen af søernes aktuelle tilstand bygger på gamle og ofte meget få data fra 2002-2007 (jf. tabel 3.2.1 i det tekniske baggrundsnotat for Vandplan for Limfjorden).

Der anvendes de samme klorofyl a mål for brakvandssøer og brunvandede søer, som for almindelige ferske søer. Adskillelige undersøgelser har vist, at disse søtyper opfører sig væsentlig anderledes og har en helt anderledes biologisk struktur og økologi. DN finder, i overensstemmelse med direktivet, at der skal opstilles en referencetilstand for hver enkelt søtype.

DN mener, at vore fineste søer, som Lobelie-søer skal have målet "Høj økologisk tilstand" og nyde en indsats, der beskytter denne tilstand. Det fremgår af forslag til vandplanen, at målet for f.eks. Madum sø kun er sat til god økologisk tilstand som en konsekvens af, at klorofyl indholdet er lidt for højt.

Det er DN's opfattelse ud fra hvad der tidligere er skrevet om denne sø og dens tidligere høje målsætning i Regionplanen, at den bør have den højeste beskyttelse. Et forhøjet klorofyl-niveau må tolkes som resultat af en næringssalt-belastning, men konsekvensen af den foreslåede lave målsætning vil være, at der ikke iværksættes nogen afhjælpende indsats, da den lave målsætning er opfyldt. Det er ganske utilfredsstillende, at en sikring af vore fineste søer skal afvente en yderligere forringelse, før der kan ske en indsats. Det er i øvrigt vores opfattelse, at tilstanden høj økologisk tilstand ville være brugt, hvis der havde været anvendt de andre kvalitetselementer, som vandrammedirektivet foreskriver.

2.5. Manglende indsats ved kystvande

De danske kystvande får i 1. planperiode ikke den fagligt fastlagte nødvendige indsats for at opnå god økologisk tilstand. Den nødvendige indsats fratrækkes usikkerheden på de foretagne beregninger (begrundelsen er ikke at risikere overinvestering i indsats)

således at de lukkede fjorde får 85 % af den nødvendige indsats, de mere åbne kystområder 75 % af den nødvendige indsats og de helt åbne kyster ingen indsats overhovedet! Endnu værre ser det ud, at den nødvendige indsats primært består af N-reduktion, som det ovenfor er redegjort for er stærkt beskåret i forhold til behovene.

2.6. Forholdet til forpligtelserne

Selve metoden med at fratække usikkerheden fra den nødvendige indsats for at undgå overinvestering er hidtil uset. Vandrammedirektivet bekender sig til anvendelse af forsigtighedsprincippet, men ikke til dette "omvendte forsigtighedsprincip", som ikke hører hjemme i miljødirektiver.

DN ønsker at det **fagligt fastlagte indsatsbehov** for kystvandene iværksættes i 1. planperiode.

2.7. Manglende indsats ved grundvand

De fleste grundvandforekomster får ingen målrettet indsats i 1. planperiode.

DN ønsker:

Fuld overholdelse af direktivet, herunder

- indsats nu overfor grundvand, der ikke opfylder miljømålet om god tilstand
- en overvågning af alle grundvandsforekomster, der kan afsløre relevante opadgående trends
- screeninger der sikrer at nye truende forureninger opfanges
- at grundvandet ikke skader terrestriske økosystemer, der er direkte afhængige af det, uanset om det er Natura2000 områder eller ej.

2.8. De manglende våde naturtyper

Vandrammedirektivet omfatter også de våde naturtyper, der er direkte afhængige af grundvand eller overfladevand. Af mange Natura 2000 planer fremgår, at de våde naturtypers tilstand skal forbedres (med henblik på at nå gunstig bevaringsstatus) gennem indsatsen i vandplanerne.

Vandplanudkastene indeholder imidlertid stort set intet om de våde naturtyper eller hvordan de forbedrer tilstanden for udpegningsgrundlaget i Natura2000 områderne.

Hverken forpligtelsen fra vandrammedirektivet eller den lovede indsats i Natura2000 planerne overholdes.

DN ønsker at vådområderne behandles efter kravene i vandrammedirektivet og at der gennemføres den nødvendige indsats som forudsat i Natura2000 planerne i 1. planperiode.

2.9. Manglende begrundelser for udsættelser

På trods af manglende målfastsættelse og målopfyldelse i massivt omfang for vandløb, søer, kystvande, grundvand og vådområder gives der ikke konkrete begrundelser for udsættelserne i hvert enkelt tilfælde som krævet i Vandrammedirektivet. Generelt tales om manglende viden, som så fører til udskydelse af tidsfristerne.

I nogle tilfælde vil manglende viden være rimeligt velbegrunder (en del vandløb og mange søer), i andre vurderes det ikke velbegrunder (grundvand, kystvande).

Generelt fastlægges ikke hvilken viden, der mangler eller hvorledes den fremskaffes til næste planperiode.

DN finder at brug af undtagelse i mange tilfælde snarere er et påskud for ikke at

iværksætte den nødvendige indsats.

DN ønsker konsekvent overholdelse af vandrammedirektivets krav til anvendelse og begrundelse af udsættelser og andre undtagelser.

2.10. Stærkt modificerede vandområder

DN ønsker fuld overensstemmelse med vandrammedirektivet i beskrivelse og identifikation/udpegning af stærkt modificerede vandområder og iværksættelse af nødvendig indsats i 1. planperiode.

2.11. Frivillige aftaler

Frivillige aftaler anvendes i betydeligt omfang indenfor en række virkemidler. Erfaringerne med frivillige aftaler indenfor landbruget viser, at målene ikke nås. Hvis frivillige aftaler anvendes skal der derfor være en alternativ plan i fald den nødvendige indsats ikke opnås, ellers skrider tidsfristerne.

DN ønsker konsekvent evaluering af frivillige aftalers evne til at opnå mål i god tid inden fristerne for opnåelse af mål (2015 i første omgang) og en klar alternativ plan for anvendelse af alternative sikre virkemidler i fald der er behov for det.

2.12. Permanente virkemidler

Udover de generelle dyrkningsmæssige virkemidler såsom efterafgrøder og justering af normer, ønsker DN **permanente** løsninger. Det betyder eksempelvis at i stedet for at anvende MVJ-midler med årlige udbetalinger fremover for at opnå en bestemt dyrkningsform på et areal, skal man hellere opkøbe jorden, tinglyse servitutter på den og tilbagesælge den. Så holder virkemidlet stand overfor udsving i markeder og tilskudsordninger.

DN ønsker så omfattende anvendelse af permanente ordninger som muligt.

2.13. Baseline holder ikke

En række forhold betyder at den baseline som forudsættes i vandplanerne næppe holder. Baseline er vandområdernes belastning og tilstand i 2015, når alle hidtil besluttede tiltag er i virkning. Afstanden fra baseline til målsætning for vandområderne angiver indsatsbehovet.

DN ønsker at vandplaner må basere sig på en retvisende baseline. Baseline skal overvåges og justeres, når der sker væsentlige ændringer.

2.14. Randzoner

Randzoner på 10 meter på hver side af målsatte vandløb og søer løber op i ca. 50.000 ha. Det er et uopfyldt efterslæb fra VMP III. De ekstra 8 meter på hver side af vandløb og omkring søer skal kompenseres.

Der er imidlertid ingen naturfaglig begrundelse for præcis 10 meter overalt – nogen steder skal der meget bredere randzoner til og andre steder mindre – det er funktionen af bræmmen og det enkelte vandløbs omgivelser, der bestemmer, hvad der ville være optimalt.

DN ønsker en mere intelligent anvendelse af randzonerne end vandplanerne lægger op til – og en anvendelse for alle søer og alle vandløb.

2.15. Marine forhold

Helt overordnet omtales så sent som i Politiken lørdag d. 4. marts 2011 regeringens

politiske reduktioner i den kvælstoftilførsel, som DMU tidligere har fremsat som nødvendige for at målene fastsat i EU's vandrammedirektiv skulle kunne nås i 2015.

Det oprindelige krav til reduktion af kvælstof til fjorde var 31.000 t årligt. Siden blev dette politisk nedskrevet til 19.000 t årligt. En yderlig politisk reduktion medførte at målet nu kun var 9.000 t årligt inden 2015, altså mindre end 1/3 af den reduktion der videnskabeligt var beregnet. Herefter skulle en yderligere reduktion med 10.000 t/år ud i fremtiden - dvs. 2027.

Erfaringer fra andre steder i verden dokumenterer, at eutrofierede økosystemer reagerer forskelligt på reduktioner af tilførsel. Næsten entydigt ses, at der ikke er tale om en simpel lineær forskydning frem og tilbage ad en ret linje, men at forskellige former for kurver følges.

I flere tilfælde er det fundet, at der skal et "overshoot" til for at det er muligt at nå tilbage til det oprindelige udgangspunkt, som er det naturlige, eller kun svagt påvirkede økosystem.

I andre tilfælde nås det oprindelige udgangspunkt aldrig, uanset hvor meget der reduceres. Man taler om at der er sket et varigt skift i systemet.

Men for at vende tilbage til de forskellige reduktioner i kvælstofudledning i henhold til vandplanerne, må man forvente/frygte, at der ikke kan spores nogen synlig eller målelig forbedring i vores fjordområder generelt, idet der kun sker en reduktion på 1/3 af det der er nødvendigt.

Som målestok skal der i den første planperiode benyttes ålegræssets dybdegrænse, som værktøj for at vurdere forbedringer i vandkvaliteten. Værktøjer med anvendelse af andre parametre, herunder brug af bundfauna, er ikke færdigudviklet. Planteplankton er også en parameter der vil komme til anvendelse.

Diskussionen om brugen af ålegræsset som målstok ved vurdering af om målet er nået, har bølget frem og tilbage. Ålegræs er en parameter der er interkalibreret i EU og nævnt i Vandrammedirektivet.

Det er en plante med et stort udbredelsesområde, og derfor forekommende i langt de fleste farvande.

Planten formerer sig vegetativt ved udløbere i havbunden, og desuden kønnet ved frø.

Begge formeringsmetoder har begrænsninger. Den vegetative spredning er langsom med kun få meter årligt. Den kønnede formering med frø kan derimod ske over store afstande, men de nyspirede planter er meget sårbare overfor mekanisk påvirkning. Der kan være tale om kraftig bølgepåvirkning og følgende sedimentomlejring eller menneskeskabte påvirkninger gennem fiskeri med bundgående redskaber, som ved skrabning efter muslinger eller fiskeri med trawl.

I afgrænsede og mindre vandområder (fjordsystemer) kan spredningen af ålegræs i et vist omfang følge forbedringen i vandkvaliteten - vandets klarhed - da afstandene ofte ikke er så store, og bølgepåvirkningen mindre. Derimod kan skrabende redskaber (læs: muslingeskrabere) gøre omfattende skade, afhængig af intensiteten af fiskeriet.

Spredning i større farvandsområder (f.eks. Kattegat) er derimod langsom. Dybdeudbredelsen af ålegræs kan derfor ikke "følge med" forbedringen i vandkvaliteten. Helt aktuelt svarer den faktisk registrerede dybdeudbredelse af ålegræs i Kattegat slet ikke til vandkvaliteten, idet ålegræsset burde findes på langt større dybder end de registrerede.

Der er mindst to årsager til det. Dels de store afstande i Kattegat, og dels den kraftige

mekaniske påvirkning af bølger ved situationer med kraftig vind især fra østlige retninger. De tidsrammer for målopfyldelse, der er opstillet i Vandrammedirektivet, vil ikke kunne opfyldes i det åbne Kattegat.

2.16. Vandplanerne og det fremtidige klima

I flg. kendte scenarier for det fremtidige klima, forventes øget nedbør (~10 %), stigning i vandtemperatur, ændringer i vindmønstret ved vindstyrke og hyppighed, samt ændring i en resulterende retning.

Øget nedbør, samtidig med kraftigere nedbørshændelser, betyder øget afstrømning og dermed øget udvaskning af næringsstoffer fra det åbne land.

Denne ekstra tilførsel er i Vandplanen ikke medregnet ved opgørelsen af fremskrevne tilførsler af næringsalte til kystvandene.

En øget vandtemperatur betyder rent fysisk at havvand kun kan indeholde lidt mindre ilt. Samtidig med at omsætningen, og hermed forbruget af ilt, øges ved temperaturstigning, øges risikoen for hyppigheden og varigheden af hydrografiske situationer med lavt iltindhold.

I Vandplanerne er disse forhold ikke medregnet.

3. Bemærkninger til de enkelte vandplaner

3.1. Nordlige Kattegat, Skagerrak - Hovedvandopland 1.1

3.1.1. Indledning

Det nordlige Kattegat og Skagerrak er recipient for vandafstrømningen fra størstedelen af Vendsyssel, og oplandet udgør et areal på ca. 2.656 km². Oplandet rummer flere store bysamfund, med Hjørring, Frederikshavn, Skagen og Hanstholm som de største, og i store dele af det åbne land i Vendsyssel er der en intensiv husdyrproduktion. Der er også knyttet store erhvervsmæssige interesser til de marine områder i form af fiskeri, og kystområderne med de vidstrakte strande og klitområder udgør – især i den vestlige del af området – den vigtigste basis for turisterhvervet.

3.1.2. Kommentarer vedr. marine områder

Flere af de trusler, som er beskrevet for de marine områder i hovedvandoplandet, kan ikke imødegås på lokalt eller regionalt plan, men forudsætter nationale eller internationale tiltag.

Der ligger følgende Natura 2000-områder på de marine områder i hovedvandopland 1.1:

- Område 4 – Hirsholmene og havet vest herfor
- Område 9 – Strandenge på Læsø og havet syd herfor,
- Område 14 – Aalborg Bugt, Mariager fjord og Randers fjord,
- Område 20 – Havet omkring Nordre Rønner,
- Område 191 – Herthas Flak,
- Område 192 – Læsø Trindel og Tøndeberg banke,
- Område 202 – Lønstrup Rødgrund,
- Område 203 – Knudegrund,
- Område 245 – Aalborg bugt østlige del.

For flere af de marine Natura 2000-områders vedkommende er vidensgrundlaget endnu ikke tilstrækkeligt – det gælder især for de såkaldte "boble-rev" i områderne 20, 191 og 192.

Trussel: Miljøfremmede stoffer

Af basisanalysen fremgår, at en af de vigtigste faktorer, som forhindrer at de marine områder opfylder målsætningen 2015 er forekomsten af miljøfremmede stoffer. En del af disse miljøfremmede stoffer (som f. eks. TBT) stammer fra skibsfarten. Det er bekymrende, at de åbne havområder i risikoanalysen betegnes som "stærkt forurenede". Blandt andet ses kønsmæssige forstyrrelser i sneglefaunaen i havområdet. Det er derimod meget positivt, at det er blevet forbudt skibe med TBT-aktiv skibsmaling at anløbe EU-havne fra 1. jan. 2008. Det skønnes imidlertid ikke at kunne nedbringe mængden af TBT væsentligt inden 2015, da størstedelen af det marine område er internationalt farvand, som ikke er dækket af EU-forordningen. Desuden har TBT en lang halveringstid i miljøet.

I den internationale skibsfart er brændstoffet ofte og overvejende tung fuelolie med et stort svovlindhold og af en ringe miljøkvalitet. Det medfører udledning af svovldioxid, NOx-forbindelser og muligvis også miljøfremmede stoffer.

DN's forslag:

Da størstedelen af Skagerrak/Kattegat-området er internationalt farvand, må der til stadighed arbejdes på nationalt og internationalt plan for helt at få udfaset miljøfarlige skibsmalinger. Der må foretages yderligere miljøundersøgelser for at fastslå mængden af og risikoen ved de forskellige miljøfremmede stoffer.

Også den internationale skibsfarts forbrug af brændstoffer og deres miljøpåvirkninger bør nærmere undersøges.

Trussel: Udledning af næringsstoffer fra landbruget

Landbruget udleder 67 % af de næringsstoffer, som kan måles i det vestlige Kattegat, og for Skagerraks vedkommende er andelen oppe på 71 %. Dele af Kattegat som f.eks. Aalborg Bugt har været og er til stadighed stærkt påvirket af næringsstoffer, hvilket har ført til de velkendte fænomener med iltsvind ved bunden og sammenbrud af de bundnære økosystemer.

I basisanalysen bemærkes det, at udviklingen af makroalgevegetationen på Lønstrup Rødgrund er meget dårlig, grundet et stort slamlag, som dækker selv store sten.

DN's forslag:

Da hovedparten af det tilførte kvælstof stammer fra udvaskning fra landbruget må man sætte ind her. Virkemidlerne er de kendte: reduktion i arealer, som får tilført næringsstoffer, bedre teknologi til udnyttelse af kvælstofindholdet i gødningen, optimering af markdrift og udbringningstidspunkter, bredere bræmmer omkring vandløb, ekstensivering af lavtliggende arealer, m.m. Den opstillede reduktion af kvælstofudledningen fra landbruget på 9.000 t er langt fra tilstrækkelig ud fra faglige, videnskabelige kriterier – se i øvrigt nærmere i det generelle afsnit af vores kommentar.

Det bør undersøges, hvorvidt den dårligt udviklede vegetation på Lønstrup Rødgrund skyldes tilførsel af for mange næringsstoffer eller evt. sedimentation af små lerpartikler fra den nærtliggende Lønstrup Klint, som er under nedbrydning.

Trussel: Mindre braklægning

Geninddragelse af braklagt landbrugsjord til produktion har betydet en markant forøgelse af næringsstofudvaskningen.

DN's forslag:

DN kræver, at de tidligere braklagte områders bidrag indregnes i udvaskningsberegningerne for såvel kvælstof som fosfor.

Trussel: Olieforurening

Olieforurening af de marine Natura 2000-områder kan ske på flere måder: Bevidst udledning af skyllevand fra olietanke på åbent hav, havarier (især en risiko i de indre farvande) og uheld ved omlastning af olie i rum sø.

DN's forslag:

Der har igennem mange år været en tendens til, at den ulovlige udledning af olie- eller kemikalieholdigt skyllevand fra tankskibe er sket når skibene kommer vest for Skagen Gren. DN opfordrer til, at der arbejdes for en bedre overvågning, en mere konsekvent retsforfølgelse og højere bøder til de kaptajner og rederier, som bevidst foretager

ulovlige udledninger. Således at Danmark kommer på højde med vores nabolande.

Havarier med større fartøjer finder jævnligt sted i de indre danske farvande, som kan være vanskelige at besejle. Der må arbejdes intensivt på at få gennemført en ordning, som foreskriver lodstvang for skibe over en vis størrelse.

I området ca. 5–10 sømil øst for Frederikshavn finder der ofte omladninger af olieprodukter sted i rum sø. Disse aktiviteter udgør en oplagt, potentiel risiko for udledninger af olie med deraf følgende forurening. Der bør derfor arbejdes for, at der til stadighed er et højt indsatsberedskab til bekæmpelse på Frederikshavn havn.

Trussel: Råstofindvinding og fiskeri

Opfiskning af store sten fra stenrev er konstateret ved Læsø Trindel i Natura 2000 område nr. 192. Fiskeri med skrabende og slæbende redskaber kan indebære trusler mod de "boble-rev" formationer, som er konstateret i flere af de marine Natura 2000-områder i Kattegat. Desuden pløjer de slæbende redskaber fuldstændig bunden op og er dermed en stor trussel for den plante- og muslingeføde som er så vigtig for tusindvis af fugle – herunder ikke mindst bestandene af edderfugle.

DN's forslag:

Råstofindvinding bør under ingen omstændigheder kunne finde sted i Natura 2000-områderne. Hvis det alligevel konstateres må der ske en konsekvent retsforfølgelse. Der bør være forbud mod fiskeri med slæbende redskaber i samtlige Natura 2000-områder i såvel Skagerrak som Kattegat, da denne form for fiskeri – udover at udgøre en stor trussel mod "boble-rev" – også medfører store forstyrrelser i bundfaunaen i de pågældende områder.

3.1.3. Kommentarer vedr. vandløb

Vandopland 1.2 har to store vandløbssystemer: Liver å og Uggerby å med udløb i Skagerrak samt en række andre vandløb, som afvander til Kattegat. Desuden findes der i vandoplandet et antal mindre vandløb/bække langs kyststrækningen i Thy og Hanherred, som også afvander til Skagerrak.

Omkring 60 % af vandløbene i oplandet når forventeligt ikke at opfylde miljømålene i 2015, og risikoanalysen viser, at kun meget få vandløb vil opnå denne gode tilstand, hvis ikke der sættes yderligere ind med forbedringer af de fysiske forhold og af vandkvaliteten.

Trussel: Hårdhændet vandløbsvedligeholdelse

Vedligeholdelse af vandløbene skal sikre deres evne til at bortlede vand så hurtigt som muligt. Denne vedligeholdelse sker først og fremmest af hensyn til landbrugserhvervet og fastsættes bl.a. i vandløbsregulativerne. I den gældende lovgivning om vandløb er hensynet til miljøet i vandløbene sidestillet med landbrugets interesser. Der er en åbenlys konflikt mellem ønsket om hurtig og effektiv vandafledning og kravet om at opnå en god miljøtilstand i vandløbene, idet levevilkårene for dyr og planter forringes på grund af kraftig grødeskæring og lejlighedsvis udgravninger af bund og brinker i vandløbene. Desuden forhindrer den effektive vandafledning, at der sker lejlighedsvis oversvømmelser på lavtliggende arealer, som kan bidrage væsentligt til tilbageholdelsen af kvælstof til gavn for det marine miljø. Den biologiske mangfoldighed skal især findes i de mindre tilløb til de større vandløb opstrøms, hvilket betyder, at en mere skånsom vedligeholdelsespraksis i de større vandløb hurtigt giver muligheder for at de større vandløb koloniseres igen.

DN's forslag:

Vedligeholdelsen bør indskrænkes til det mindst mulige og kan eventuelt helt undlades på egnede strækninger og/eller vandløb. For at forbedre forholdene kan man restaurere en række vandløb som egner sig til og som vil have gavn af restaurering i form af udlægning af gydegrus, sten, indsnævring af vandløbsbredden, ændring af profilet, genslyngning, sløjfning af kunstige opstemmede småsøer på vandløbet, samt åbning af rørlagte strækninger. Dette vil især være aktuelt for de mindre vandløbs vedkommende. Formålet er, at skabe øget dynamik og variation til fordel for vandløbsorganismerne og dermed øge muligheden for målopfyldelse af vandrammedirektivets krav om god økologisk kvalitet.

Trussel: Organiske stoffer

Liver å modtager rensed spildevand fra bl.a. Hjørring Renseanlæg, som er et moderne, fuldt udbygget renseanlæg. Også Uggerby å modtager spildevand fra renseanlæg. Udledningen af organisk stof fra renseanlæggene er faldet markant igennem en årrække, men kraftige regnskyl og pludselig tøbrud forårsager jævnligt overløb af urensed spildevand til vandløbene, som derved belastes med organiske stoffer. Der er permanent badeforbud ved udløbene af både Liver å og Uggerby å, og Hjørring kommune optræder hele to gange på Miljøstyrelsens kort over badeforbud med to af de i alt 4 badeforbud, som er udstedt langs hele den jyske vestkyst fra grænsen til Skagen.

DN's forslag:

Der bør sættes kraftigt ind på at opspore kilderne til de to badeforbud, som formentlig skyldes en kombination af flere årsager som f.eks. regnvandsbetingede overløb fra kloaksystemerne og diffuse udledninger fra ejendomme, hvor der ikke er styr på spildevandsforholdene, i det åbne land.

Problemerne med regnvandsbetingede overløb af urensed spildevand kan forudses at ville blive forøget med de klimaforandringer, som forudses for fremtiden. Løsningen er dels at formindske mængden af spildevand, som når renseanlæggene gennem en større grad af nedsivning af overfladevand lokalt, måske også en større grad af lokal spildevandsrensning (rodzoneanlæg), dels en udbygning af kloaksystemer, anlæggelse af to-strengede systemer, som fører overfladevandet udenom renseanlægget og forsinkelsesbassiner, således at renseanlæggenes kapacitet til at tilbageholde spildevand i spidsbelastningssituationer forbedres.

Desuden må der arbejdes ihærdigt på at opspore de mange kilder til diffus forurening, som stadig findes i det åbne lands bebyggelser og der må sættes ind med rense-tiltag.

3.1.4. Kommentarer vedr. søer

Risikoanalysen har vist, at 21 søer (65 %) forventes at leve op til en god økologisk tilstand i 2015. De resterende 11 søer forventes ikke at gøre det.

Trussel: Tilførsel af næringsstoffer

Ifølge risikoanalysen er for store tilførsler af næringsstoffer – for søernes vedkommende først og fremmest fosfor – den primære grund til at god økologisk tilstand ikke skønnes opnået i 2015. Tilførslerne sker først og fremmest fra landbrugets udledninger, men også dambrug, spildevandsudløb og overløb ved regnskyl spiller en rolle. Desuden er det for søernes vedkommende et specielt problem, at der ofte er store mængder af fosfor deponeret på søbunden, som langsomt kan frigives.

DN's forslag:

Virkemidlerne er de kendte, idet det først og fremmest drejer sig om at reducere landbrugets udledninger via drænvandet: Ekstensivering af egnede lavbundsarealer, reduktion af tilførsel af gødningsstoffer – kunstige så vel som naturlige – i oplandet til de truede søer, bedre teknologi til udnyttelse af kvælstofindholdet i gødningen, optimering af markdrift og udbringningstidspunkter, bredere bræmmer omkring vandløb. Et godt virkemiddel kunne også være en mere målrettet styring af braklægning og udtagning af landbrugsarealer fra intensiv drift, således at samfundet får "mest miljø for pengene." Problemet med ophobning af især fosfor på søbunden er i enkelte sørestaureringsprojekter i landet søgt løst gennem opfattende opgravninger af bundsedimentet.

3.1.5. Kommentarer vedr. grundvand

Trussel: Nitrat og pesticider i grundvandet

På mange lokaliteter i Vendsyssel i hovedvandopland 1.1 har vi gennem de seneste årtier set et stigende indhold af uønskede stoffer i grundvandet – først og fremmest nitrat og pesticider. I risikoenalysen anføres det, at de regionale grundvandsforekomster i Thy og Hanherred derimod ikke er i risikozonen.

DN's forslag:

Problemet kan kun løses langsigtet på grund af den lange tidshorisont ved grundvandsdannelsen. Der skal udarbejdes indsatsplaner for alle vandværker således at der så tidligt som muligt kan sættes ind med afbødende og forebyggende forholdsregler. Forholdsregler vedrørende nitrat fokuserer især på de landbrugsmæssige aktiviteter, som foregår over grundvandsforekomsterne: ophør med gødsning ovenpå de mest nitratbelastede grundvandsforekomster, skovrejsning og en maksimal grænse på 25 mg N/l i det vand, som forlader rodzonen på mindre belastede arealer. Det er vigtigt, at allerede eksisterende indsatsplaner for vandværkerne indarbejdes og integreres i de kommende vandplaner, idet en bedre beskyttelse af grundvandet mod nitratforurening også har gavnlige virkninger for andre af de relevante områder i vandplanerne: Søer, vandløb og kystnære fjord- og havområder. Overalt er eutrofiering en af de største hindringer for at opnå en god økologisk tilstand.

Trussel: Andre miljøfremmede stoffer i grundvandet

I nogle af de bynære indvindingsoplande er der store problemer med forskellige andre miljøfremmede stoffer, som først og fremmest stammer fra aktiviteter i eller i nærheden af byen: industriel produktion og brug af pesticider til ikke-landbrugsmæssige formål. Men der er også konstateret miljøfremmede stoffer f.eks. i form af organiske opløsningsmidler i nogle af vandværkernes borer. Problemerne er størst omkring de større bysamfund Hjørring, Hirtshals og Frederikshavn, hvor de geologiske forhold tillige gør vandindvinding vanskelig.

DN's forslag:

Vandet der bruges som drikkevand gennemgår kun en simpel behandling med iltning og filtrering inden det sendes ud til forbrugerne. DN tager som udgangspunkt afstand fra yderligere rensning af grundvand til drikkevand, da det stadig er muligt at finde tilstrækkeligt rent grundvand og udvidet rensning fjerner incitamentet til at beskytte grundvandet.

Drikkevandsforsyningen i f. eks. Hjørring by er for store dele baseret på grundvand fra

området i den sydlige del af byen. Der er her konstateret stigende mængder af miljøfremmede stoffer herunder specielt BAM. Udvidet drikkevandsrensning er blevet aktuel og nødvendig, og det skal følges op med konkrete forpligtelser til kommunerne om at sætte aktivt ind mod opsporing og fjernelse af kilden til den forurening, som ønskes rensset væk – en handlingsplan - således, at rensningen kun bliver en midlertidig foranstaltning. Der kan derfor også blive tale om etablering af nye kildevandspladser til erstatning for denne betydelige ressource. Det er vigtigt, at der ved eventuel etablering af erstatningsindvindinger tages vidtrækkende hensyn til det øvrige vandmiljø.

3.1.6. Forslag til naturgenopretningsprojekter

Det bør undersøges om der fremover kunne være mulighed for at genoprette de to store søer Gårdbø sø mellem Hjørring og Frederikshavn kommuner, samt Ingstrup sø mellem Hjørring og Brønderslev kommuner.

Vendsyssel er i forvejen forholdsvis fattigt på søer – i særdeleshed store søer – og de to nævnte søer ville betyde en stort bidrag til egnens biodiversitet.

3.2. Limfjorden, m.m. – Hovedvandopland 1.2

3.2.1. Indledning

De aktiviteter som sker på land har stor betydning for Limfjordens dyre- og planteliv, idet afvandingen omfatter meget godt 7.500 km² og dækker ca. 1/6 af Danmarks samlede areal. Det svarer til et areal større end Sjælland. Fjordens betydning for landsdelen er meget stor. Dens natur og miljø har stor betydning for områdets dyre- og planteliv, for befolkningens rekreative muligheder såvel som turist- og erhvervsmæssige interesser.

Ifølge basisanalysen er Limfjorden et sårbart vandområde, hvor dyre- og plantelivet i dag er stærkt negativt påvirket. Omkring 2/3 af Limfjorden er desuden udlagt med skærpede krav. Koncentrationen af næringsstoffer i Limfjorden er ca. 50 % større end målsat.

I basisanalysen for Limfjorden angives under afsnittet "Risikoanalyse":

"Kystvande

Risikoanalysen har vist, at hele fjorden er i risiko for ikke at opfylde miljømålet i 2015. Årsagen hertil er en for stor tilførsel af næringsstoffer fra land. Hertil kommer den direkte påvirkning af dyr, planter og sten fra muslingefiskeri og -produktion, fiskeri, uddybning og oprensning af sejlrender, indvinding af råstoffer mv. Endvidere er det muligt, at niveauet af miljøfarlige stoffer fra kilder i oplandet, lokale tidligere forureninger, klappinger og fra skibstrafikken kan hindre målopfyldelse i 2015".

Og:

"Risikoanalysen viser således, at kun med en lavere næringsstofftilførsel og mindsket direkte påvirkning af plante- og dyrelivet kan miljømålene nås i Limfjorden"

Samt:

"Naturområder

Den væsentligste trussel er den dårlige miljøtilstand i fjorden, som truer fødetilgængeligheden for store fuglebestande. Muslingeædende fugle er helt forsvundet, vandplanteædende fugle går tilbage eller søger føde på land, og særligt i den centrale og østlige del ses nedgang i fiskeædende arter".

DN ønsker, at de kommende målsætninger for Limfjorden i vand- og naturplanerne skal danne ramme om en målrettet indsats for at fjorden opnår en god og stabil økologisk tilstand. De gamle amter har i mere end 30 år arbejdet med Danmarks største fjordområde. Opgaverne har handlet om at overvåge fjordens tilstand og udvikling og opstille klare mål for den sunde fjord, vi alle ønsker. Der er lavet tekniske redegørelser og rapporter hvor resultaterne af overvågningen præsenteres. Der foreligger derfor et godt og veldokumenteret grundlag for at lave indsatsplaner for Limfjorden og dens vandopland.

Målsætningerne i vand- og naturplanerne skal opfylde Habitat- og Vandrammedirektivernes bestemmelser. Der skal derfor effektivt tages hånd om de mange økologiske ubalancer som i dag kan iagttages. Dårlig hydrologi i naturområder – årlige iltsvind i op til 30 % af Limfjorden – alt for store koncentrationer af næringsstoffer i vandmiljøet – påvirkning af fjordbunden ved muslingeskrabning m.m.

Siden Vandrammedirektivets indførelse i dansk lovgivning i 2003 har der desuden eksisteret en principiel forpligtelse til ikke at tillade forringelse af nogen vandområders tilstand (no deterioration-forpligtelsen).

3.2.2. Kommentarer til marine områder

Trussel: Næringsstoffer fra landbruget

I den politisk vedtagne recipientkvalitetsplan for Limfjorden 1985 – 1996 er det vurderet, at for at miljømålene i fjorden kan opfyldes skal tilførslen fra oplandet til Limfjorden ned på 9.520 ton kvælstof pr. år og 364 tons fosfor pr. år. I disse tal indgår ikke tilførslen fra atmosfæren.

Ifølge basisanalysen er Limfjorden således et sårbart vandområde, hvor dyre- og plantelivet i dag er stærkt påvirket. Omkring 2/3 af Limfjorden er desuden udlagt med skærpede krav. Der kan ikke forventes målopfyldelse indenfor vandrammedirektivets generelle planlægningshorisont år 2015. Koncentrationen af næringsstoffer i Limfjorden er 50 % større end målsat. Det medfører forhøjet planktonbiomasse og øget produktion af fytoplankton. Det bevirker, at vandets klarhed er nedsat, hvorved dybdegrænsen og udbredelsen af ålegræs og anden bundvegetation er formindsket fra i gennemsnit 5,5 meter i 1901 til 2 - 3 meter nu. 3/4 af kvælstoffet udgøres af landbrugsbidraget og 1/3 af fosfor til fjorden kommer fra landbrugets dyrkning. Regionplanerne har en målsætning for en samlet tilførsel på 11.000 ton kvælstof/år.

Der er lavet kortlægning over reduktionsfaktorerne for kvælstof i hele Limfjordens vandopland. Med en variation på < 50 % på f.eks. Mors kommune til > 80 % i f.eks. Viborg kommune betyder det at der skal stilles de skrappeste krav til landbrug i de mest sårbare områder.

Med hensyn til fosfor kommer ca. 70 % af fosforet til Limfjorden fra diffuse bidrag fra vandoplandet. Fra landbrugsarealer tabes der flere steder fosfor til vandmiljøet, da fosforindholdet i jorden er steget betydeligt gennem mange år. Derfor bør der som minimum skabes fosforbalance – ikke tilføres mere fosfor end planterne bruger – på landbrugsarealerne

Forslag:

DN mener, at der højst må ske en tilførsel med kvælstof fra Limfjordens vandopland på 8.000 ton/år og 225 ton P/år for at Vandrammedirektivets krav om god økologisk tilstand kan opfyldes. Disse krav blev beskrevet på en konference, som de 4 Limfjordsamter afholdt 2006 inden de overdrog forvaltningen til kommunerne ved kommunalreformen. Sådanne krav skal opfyldes for at sikre en stabil økologisk tilstand i Limfjorden - selv i år med store regnhændelser i vandoplandet.

DN mener, der skal ske en hurtig og målrettet indsats med henblik på en reduktion af tabet af næringsstoffer fra jordbrugserhvervet, så en sikring af målopfyldelse for fjorden kan ske. Allerede nu er Limfjordens flora og fauna så påvirket af bl.a. iltsvindshændelser, at arter er forsvundet fra mange områder – en udvikling, der kan være irreversibel og dermed betyder at Vandrammedirektivets krav bliver svære og dyre at opfylde.

DN mener, at der højst må udledes 9 kg N/ha/år i oplandet til Limfjorden, hvis god økologisk tilstand fremover skal opnås. DN foreslår derfor, at denne grænse implementeres og at et samlet mål for den tilladte kvælstofbelastning sættes til højst 8.000 ton/år, da der skal opnås god økologisk tilstand.

DN mener der skal stilles krav om fosforbalance til landbrugsarealerne i Limfjorden vandopland.

DN mener at overskud af næringsstofferne skal fanges ved kilden på markniveau og ved produktionsbygninger for de luftbårne næringsstoffer. Herved undgås at ådale og lavbundsarealer bruges som rensningsanlæg. Princippet om at forureneren skal betale

for rensning skal bruges overalt i vandoplandet.

Trussel: Braklægning

Siden det blev mulig at opløje den braklagte landbrugsjord til produktion i 2008, er der dyrket meget større areal en DMU forudsagde. Foruden, at der forsvinder levesteder dyr og planeter, sker der samtidig en forøgelse af næringsstofudvaskningen.

Forslag:

DN kræver at tidligere braklagte områder inddrages i udvaskningsberegningerne for såvel kvælstof, som fosfor til Limfjorden.

Trussel: Muslingeskrabning

Teksten nedenfor er et uddrag af Miljøcenter Aalborgs notat om muslingefiskeriets indvirkning på naturtypen 1160 til konsekvensvurdering af muslingefiskeriet i natura 2000 i områderne Løgstør- og Lovns Bredninger i 2008

"Muslingefiskeri nævnes i såvel Vand- og Natura 2000 basisanalyserne som en alvorlig trussel, der forringer vandområdernes kvalitet og Natura 200 områdernes bevaringsstatus. Det er derfor væsentligt at foretage en nærmere vurdering af fiskeriets betydning generelt og specielt i forhold til Natura 2000 områderne"

"Muslingeskrab, som gentages hvert 3-4 år i store dele af Limfjorden, herunder Natura 2000 områderne, vil dermed betyde, at den effektive udbredelse af naturtypen "større lavvandede bugter og vige" vil være væsentligt reduceret i forhold til naturligt niveau reguleret af dynamiske processer.

I den centrale og vestlige del af Limfjorden fra Løgstør til Thyborøn udgør det samlede areal med dybder større end 3 meter ca. 1100 km². Heraf rammes omkring 300 km² med få års mellemrum af alvorligt iltsvind som følge af for store tilførsler af næringsstoffer fra land. Iltsvindet påvirker dyre og plantelivet kraftigt, med reduceret diversitet og biomasse til følge.

Den akkumulerede effekt af iltsvind og skrabning efter blåmuslinger, medfører derfor sandsynligvis at mere end halvdelen af området med vanddybder større end tre meter, permanent må anses for så forstyrrede, at de ikke kan leve op til kravene for naturtypen "større lavvandede bugter og vige".

"Naturtypen må derfor anses for at være i ugunstig bevaringstilstand i områder, hvor der foregår muslingeskrab, hvorfor der er en forpligtelse til at genoprette naturtypen".

"Da der eksisterer en signifikant sammenhæng mellem sigtdybden og ålegræssets største udbredelsesdybde, må det ud fra den ovenstående beskrivelse af [muslinge]fiskeriets betydning for vandets klarhed konkluderes, at fiskeriet på tilsvarende vis har en negativ betydning for udbredelsen af ålegræs og andre følsomme arter"

Notatet sammenfatter i sin konklusion bl.a.

"Den effektive udbredelse af naturtypen "større lavvandede bugter og vige" vurderes derfor at være væsentligt indskrænket på grund af hyppige befiskninger af mellem 250

– 500 km² for Limfjorden som helhed, herunder betydelige arealer i Natura 2000 områder, hvorfor naturtypen må vurderes at være i ugunstig bevaringstilstand”

”Eventuelle positive effekter ved næringsstoffjernelse med fangsterne kan i øvrigt under alle omstændigheder ikke opveje de negative effekter fiskeriet har på naturtypen set i forhold til beskyttelsesforpligtelserne i Natura 2000 områderne”.

Tætheden af en række af de dyr, der lever i eller på bunden formindskes, hvorimod tætheden af dyr, der lever af skadede eller døde organismer, øges. Skrabningen har også en negativ virkning på de dyr og planter, der lever oven på sten og muslingeskaller. Dels direkte ved skrabningen og dels efterfølgende, idet sten kommer med i fangsten og varigt fjernes fra bunden. Hermed forringes habitatet for de bundlevende fisk og andre organismer.

Skrabning medfører også en stor ophvirvling af bundsediment, som er med til at formindske nedtrængning af lys til bundplanterne.

Skrabning formindsker bestandene af blåmuslinger. Der fjernes både de ”lovlige størrelser” men også en del undermålere.

Forslag:

DN ønsker at muslingefiskeri med skrabende redskaber stoppes i hele Limfjorden, idet denne aktivitet er ødelæggende for bestræbelserne for at opnå en gunstig bevaringsstatus. I udpegede områder uden for Natura 2000 områderne kan der dyrkes muslinger på tove, da det er langt mere skånsomt for de bundlevende dyr og planter. Dyrkning af muslinger giver større muslinger og en bedre kvalitet. Dermed også en højere salgspris.

DN ønsker ikke, at der fremover kan gives tilladelse til omplantning af muslinger fra områder, der hyppigt rammes af iltsvind med henblik på at udlægge dem i områder, hvor der aldrig forekommer iltsvind. Denne aktivitet er ødelæggende for det bundlevende dyre- og planteliv og mange af muslingerne dør ved processen.

Trussel: Kemiske og hormonforstyrrende stoffer

Bundfaunaen i Langerak og flere andre områder er stadig påvirket af organisk tin fra skibsbundmalinger. Der ses blandt andet kønsforstyrrelser hos havsnegle.

Analyserne af tungmetaller i blåmuslinger fra 6 steder fordelt over hele Limfjorden viser, at niveauet for cadmium og kviksølv ligger væsentligt over de foreslåede økotoksikologiske effektværdier (Ecotoxicological Assessment Criteria, EAC-værdier). Det kan derfor ikke udelukkes, at der kan forekomme effekter af disse tungmetaller i økosystemet (Limfjordsovervågningen, 2005).

Viden om udbredelsen og effekten af miljøfarlige stoffer i Limfjorden er generelt sparsom. Det skyldes mangel på kendskab til hvilke stoffer, der udledes og forekommer i miljøet, samt mangel på kendskab til akkumulerede effekter af forskellige stoffer, risiko for udslip ved uheld og diffus belastning. Endvidere er der mangel på målemetoder til belysning af problemer (detektionsgrænser, vurdering af effektmålinger o.l.). Endelig foretages overvågning i forbindelse med NOVANA kun i enkelte områder.

Forslag:

DN ønsker at der opstilles overvågningprogrammer som giver et bedre kendskab til de miljøfarlige stoffer, som udledes til Limfjorden. Der bør desuden forskes i disse stoffers effekter på faunaen i Limfjorden.

Trussel: Klimaforandringer

Klimaforandringerne kan komme til at påvirke miljøet på mange måder. Basisanalysen vurderer, at klimaforandringerne kan medføre risiko for større algeopblomstringer, mere iltsvind, kysterosion og en reduktion i ålegræssets udbredelse.

Forslag:

DN ønsker at vandplanen skal tage højde for hændelser ved øget nedbør, øget afstrømning, højere vandtemperatur i fjorden, hyppigere hårde vestenvinde i vinterperioden med oversvømmelser til følge, svage vinde om sommeren med lagdeling i fjordens vand, m.v. Betydningen af kendte effekter bør allerede i denne planperiode anvendes i kommunernes handleplaner for Vand- og Naturplanerne.

DN ønsker, der i denne planperiode startes et arbejde med at vurdere klimaforandringer og de nødvendige klimatilpasninger i hele Limfjordens vandopland. Dette arbejde skal indtænke en sikring af naturtyper og levesteder, samt spredning af naturtyper og levesteder

3.2.3. Kommentarer til vandløb

Halvdelen af de nordjyske vandløb har ringe betingelser for dyre- og planteliv som følge af for dårlige fysiske forhold. Selvom vi stort set ikke længere rørlægger eller udretter vores vandløb har fortidens jordopdyrkelse i mange tilfælde efterladt os med snorlige og tilsandede vandløb, hvor dyr og planter har vanskelige levebetingelser.

I vandoplandet til Limfjorden er kun 4.117 km vandløb med i vandplanen. Men der er ifølge AIS-data i alt 13.165 km vandløb i oplandet

Af den fjerdedel af vandløbene medtaget i vandplanen er det kun 85 km, der er målsat som høj økologisk tilstand. 3.735 km har god økologisk tilstand som målsætning, og 298 km har en målsætning som godt potentiale.

I vandoplandet er sket en omfattende nedklassificering i forslaget til vandplaner i forhold til det gældende landsplandirektiv (Regionplan 2005 for Nordjylland). I denne udgør vandløbsstationer målsat i klasse 7 og 6 i Nordjyllands henholdsvis 33 og 43 %.

I forslaget til vandplan for Limfjorden er andelen af vandløb i fauna klasse 7 på 2 % og i fauna klasse 6 på 4 %

Forslag:

DN mener at samtlige vandløb ifølge Vandrammedirektivet skal omfattes af vandplanerne. Vi må derfor kræve, at de manglende vandløb skal omfattes af overvågningsprogrammet, så der kan fastsættes relevante mål for de manglende vandløbsstrækninger i den næste vandplan.

DN må kræve at der sker en ændring af klassifikationerne, så de bringes i overensstemmelse med Regionplanens målsætninger.

Trussel: Hårdhændet vandløbsvedligeholdelse

Mange af oplandets vandløb har fra naturens side været udstyret med gode betingelser for fisk, insekter, og planteliv. Før vandløbene blev regulerede for at sikre datidens landmænd mere og bedre jord til dyrkning, har langt de fleste vandløb haft varierede bundforhold med masser af grus og naturlige gydebanker. De har haft slyngninger, som har sikret gemmesteder for fisk og smådyr og forhindret den omfattende sandvandring, som vi kender i dag. Det er også tydeligt at biodiversiteten i form af vandplanter har

været væsentligt bedre før vandløbsreguleringerne og den omfattende vandløbsvedligeholdelse. Den vandløbsvedligeholdelse der praktiseres i dag, på trods af vandløbslovens bestemmelse om miljøhensyn, er stadig ret hårdhændet, hvilket favoriserer de mest robuste vandplanter, som godt kan tåle at blive slået eller nedskåret flere gange årligt. Desværre efterlader det også mange nordjyske vandløb meget ensartede og "uinteressante" fra en biologisk synsvinkel.

Forslag:

DN ønsker at vandløbene skal opnå den maksimale miljø tilstand. Derfor skal vandløbsvedligeholdelsen udelades eller reduceres til et minimum, evt. med periodevis oversvømmede enge til følge, hvilket vil være til gavn for både vandløbskvaliteten, men også for tilbageholdelsen af næringsstoffer, som ellers ville ende i fjorden.

DN foreslå at en række vandløb bliver restaureret ved at der af udlægges gydegrus eller sten, at vandløbsbredder indsnævres, at vandløb omlægges og genslynges. Der skal åbnes rørlagte strækninger. Herved skabes øget dynamik og variation til gavn for vandløbsorganismene. Dette vil medvirke til målopfyldelse af vandrammedirektivets krav om god økologisk kvalitet.

Trussel: Risiko for erosion og overfladeafstrømning

Manglende dyrkningsfrie bræmmer og kraftigt regulerede vandløb (dybt nedgravet i terræn) kan forårsage skred i vandløbsbrinker og stor jordtransport fra skrånende landbrugsarealer. Et varmere klima vil sandsynligvis forværre situationen, idet der forudsiges potentielt negative konsekvenser i form af øget nedbør og afstrømning, hvorved vandløbene vil være endnu mere udsatte for erosion og en øget tilførsel af næringsstoffer, der til sidst ender i Limfjorden.

Forslag:

DN ønsker udlagt virkningsfulde dyrknings- og sprøjtefrie bræmmer omkring alle vandløb. Dyrkningsfrie bræmmer i en 10 meter bufferzone vil dæmper op for den diffuse tilførsel af næringsstoffer og pesticider til søer og vandløb. Bræmmer reducerer jorderosion og derved mindskes sandvandringsen i vandløbene.

Trussel: Belastning med organiske og kemiske stoffer

Belastningen af vandløbene med organisk og kemisk stof fra renseanlæg, spredt bebyggelse, industri, dambrug og andre punktkilder er reduceret siden 1980'erne. Men der er stadig belastningsproblemer i en række nordjyske vandløb - hovedsageligt fra landbrugsudledninger, regnvandsbetingede udløb, spredt bebyggelse og dambrug. Vandrammedirektivet stiller krav om, at alle vandløb er i god kemisk tilstand senest i 2015, hvilket betyder at vandløbene ikke må være væsentlig påvirket af bl.a. pesticider og andre miljøgifte.

Forslag:

DN foreslår, at gamle, utidssvarende spildevandsrensingsanlæg fornyes. Derudover skal man gøre noget ved problemerne med opspædt spildevandsoverløb ved kraftige regnskyl ved at lave flere forsinkelsesbassiner.

DN ønsker der gennemføres et stop for udledninger fra bebyggelser i det åbne land, som belaster vandløb i vandoplandet til Limfjordsområdet..

DN ønsker udlagt virkningsfulde dyrknings- og sprøjtefrie bræmmer omkring alle

vandløb, så sprøjtegifte ikke kommer i vandmiljøet.

Trussel: Spærringer

I modstrid med vandrammedirektivet hindrer spærringer den frie passage for fisk i en del vandløb. Desuden medfører spærringer stuvningszoner med dovent vand og blød bund opstrøms samt. Der kan periodevis være tørlagte strækninger nedstrøms, hvilket forringer de fysiske forhold for vandløbsfaunaen. Det er endvidere kendt, at passage forholdene forbi de fleste dambrug er væsentligt reducerede på trods af etablerede stryg ved mange af dambrugene. Årsagerne hertil er primært manglende vand i vandløbet på grund af dambrugenes vandindtag, men det kan også skyldes udformningen af passageløsningerne ved dambrugene.

I Limfjordsoplandet er 1187 spærringer i vandløb, hvoraf de 158 har undtagelse forslag vandplanen

Forslag:

DN foreslår at alle kunstige spærringer fjernes, hvis det ikke går ud over andre værdifulde naturtyper.

Trussel: Rørlægning

Rørlægning af en vandløbsstrækning forringer de fysiske og varierede forhold. Desuden vanskeliggør det opsporingen af forurenings- og belastningskilder og brud på rørlægning.

Forslag:

DN foreslår, at rørlægninger i videst muligt omfang fjernes, og at vandløbene får lov til at løbe frit.

3.2.4. Kommentarer til søer

Trusler: Fosfor

I Limfjordsoplandet forventes det i risikovurderingen at ca. 16 % (25 % af søarealet) ud af de 156 søer, der er medtaget i vandplanen, som i 2015 kan opfylde en god eller høj økologisk tilstand i 2015. Der er kun medtaget søer over 5 ha. og alle søer i Natura 2000 områder.

Stor tilførsel af næringsstoffer fra oplandet er årsag til den ringe vandkvalitet i hovedparten af søerne. Tilførslen sker via vandløb, overfladeafstrømning, spildevandsudledninger og markdræn. Belastningen med næringsstoffer gør søvandet uklart på grund af en forøget algevækst, som kan få uønskede konsekvenser såsom iltsvind med fiskedød og tab af biodiversitet.

Især tilførslen af fosfor er afgørende, da det oftest er den begrænsende faktor for algeproduktionen og dermed vandkvaliteten i ferske søer. Den største fosforkilde til søerne stammer i dag fra det åbne land, og landbrugsbidraget udgør en storandel.

Der er kun få af søerne planlagt forbedringer af søernes miljøtilstand i forslaget vandplan.

Forslag:

DN mener der skal stilles krav til fosforbalance til landbrugsarealer. På de mest fosformættede jorde med et fosfortal >6 skal der stilles skærpede krav om reduktion.

DN foreslår, at der stilles krav om etablering af 10 – 20 meter dyrknings- og sprøjtefrie bræmmer omkring alle søer.

DN foreslår at alle søer, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 bliver målsat, så deres udvikling kan følges.

Trusler: Intern belastning

Tidlige tiders store tilførsler af spildevand har ophobet sig i søbunden. Ved dårlige iltforhold om sommeren eller under isdække om vinteren frigives store mængder af fosfor fra bunden til søvandet. Dette kan bevirke, at søen fastholdes i en dårlig tilstand, selv mange år efter afskæring af spildevand og andre kilder fra oplandet. Erfaring viser at det tager gennemsnitlig 10-15 år før næringsstofpuljen i søbunden er "brændt af" og søen vender tilbage til en god økologisk tilstand.

Forslag:

DN foreslår at der laves sø restaurering for at fremskynde en proces til at opnå en god økologisk status i de søer, hvor tilførslen af næringsstoffer fra oplandet allerede er bragt ned på et acceptabelt niveau.

Sørestaurering omfatter indgreb i selve søen i form af sedimentfjernelse, opfiskning af fredfisk etc.

Trusler: Miljøfremmede stoffer

Vandrammedirektivet stiller krav om, at alle søer er i god kemisk tilstand senest i 2015, hvilket betyder at søerne ikke må være væsentlig påvirket af bl.a. pesticider og andre miljøgifte.

Undersøgelser viser, at koncentrationerne samt antallet af pesticider er højest i småsøer og vandhuller i landbrugsopland uden betydelige bræmmer modsat større søer, som er mindre randpåvirkede. Laboratorieforsøg viser, at lignende koncentrationer kan forventes at medføre akutte fysiologiske effekter på dyreplankton og andre organismer i søer.

Forslag:

DN mener at udlægning af 10 m dyrknings- og sprøjtefrie bræmmer ved alle søer også vil afhjælpe problemer med mange miljøfremmede stoffer.

DN mener, der skal bruges andre målemetoder end måling af klorofyl a i søer. Der skal også måles på insekter og fisk.

Trusler: Tab af biodiversitet

Indenfor de sidste århundreder mange store og små søer, samt vandhuller blevet drænet bort for at give plads til intensiveret landbrug og byudvikling. I dag er søer beskyttet af naturbeskyttelsesloven og samtidig gendannes der en del søer og vandhuller. Fortidens afvanding og nutidens eutrofiering og brug af pesticider gør dog, at småsøerne og den tilhørende flora og fauna fortsat er stærkt påvirket af menneskelige aktiviteter. Småsøer og vandhuller er måske nok en mere upåagtet natur i Danmark, men ikke desto mindre ser de ud til at tegne sig for en langt større del af

den biologiske mangfoldighed end f. eks. de større søer.

Kombination af alle de ovenstående forslag vil føre til forbedring for naturen og miljøet i søerne og dermed en større biodiversitet.

Der bør også udarbejdes vandplaner for alle målsatte søer uafhængigt af deres størrelse.

DN mener at opdræt af andefugle ved alle søer skal forbydes, idet de påvirker miljøforholdene i søerne i negativ retning

3.2.5. Kommentarer til grundvand

Rent grundvand er af stor betydning for os alle. De udpegede Områder med Særlige Drikkevandsinteresser (OSD-områder) og indsatsplanlægningen tager sigte mod at sikre rent drikkevand, hvorimod rent grundvand til forsyning af moser, enge, søer, kilder, vandløb og fjorden er en opgave, som skal løses i vandplanerne. Det er vigtigt fortsat at have rent drikkevand som målsætning frem for at gribe til løsninger med rensning af det forurenede drikkevand. Rensning af grundvandet til drikkebrug kan ikke løse problemerne for flora og fauna.

Trusler:

Det er alment kendt, at de gødnings- og affaldsstoffer (bl.a. miljøfremmede stoffer), pesticider m.v. der udbringes på jorden med en vis forsinkelse genfindes i grundvandet. Det gælder enten i direkte form eller som restprodukter af nedbrudte stoffer.

Ophobningen af disse stoffer i grundvandet repræsenterer mange steder en akut trussel mod grundvandsressourcen. Dette aflæses direkte i form i analyser af drikkevand, især hvor indvindingen sker i de øvre eller regionale grundvandsmagasiner.

Men forurenede grundvand der havner i vandløb, søer, fjordområder samt forskellige naturområder påvirker disses naturværdi i negativ retning.

Større industriel grundvandsindvinding og indvinding til markvanding påvirker i visse områder grundvandsforekomsten.

Der er sammenfald mellem oplande, hvor grundvandsressourcen og vandløb er påvirkede med nitrat og pesticider.

Der er ikke viden nok til at sige om grundvandets kemiske tilstand er en risiko for terrestriske naturtyper

Forslag:

DN ønsker der i denne vandplanperiode etableres et vidensgrundlag, om kvaliteten af det grundvand, som strømmer til natur- og vandområderne, så der kan foretages en prioritering af en forebyggende indsats for påvirkning af disse.

DN ønsker at der udarbejdes et værktøj til at beregne og vurdere den tilgængelige vandressource. I områder, hvor der er risiko for at vådområder, vandløb og lignende påvirkes væsentligt som følge af vandindvinding, skal det være muligt at kvantificere og styre ressourcen i forbindelse med tilladelser til vandindvinding. Beregningerne bør foregå for et samlet vandløbsopland. Vandløbsoplandene går i mange tilfælde over kommunegrænser, hvorfor et samlet overblik over påvirkningen ikke findes i den enkelte kommune.

DN ønsker at de indsatsplaner, som udarbejdes på grundlag af vandforsyningsloven, indarbejdes i statens vandplaner. Indsatsplanerne dækker i dag kun lokale geografiske områder i umiddelbar tilknytning til udvalgte vandværker og ikke en hel grundvandsforekomst. Indsatsområderne bør omfatte en hel grundvandsforekomst.

Vandplanerne bør fastsætte konkrete kvalitetsmål for indsatsområderne for at styrke muligheden for at gennemføre indsatsplanerne. Når indsatsplanerne i dag skal realiseres bygger det på frivillige aftaler parterne imellem. Opdatering af vandværkers indvindingsoplande. Indvindingsoplandene optegnes af statens Miljøcentre i forbindelse med den geologiske kortlægning, men vil løbende skulle opdateres. Der er mange forskellige metoder til at optegne indvindingsoplande, og hvis hver enkelt kommune skal optegne nye indvindingsoplande i forbindelse med nye tilladelsesmængder, kan det give meget uensartede oplande. Det er derfor vigtigt at holde fast i et ensartet grundlag for optegning af indvindingsoplande. Statens vandplaner bør sikre, at det til en hver tid er de nyeste indvindingsoplande til vandværker, der ligger til grund for arbejdet.

3.3. Mariager Fjord, m.m. – Hovedvandopland 1.3

3.3.1. Indledning

I Mariagerfjord Kommunes overordnede vision i kommuneplanen står, "At der omkring Danmarks smukkeste fjord skal være attraktivt at bo, arbejde og leve". En forudsætning for det må være, at fjorden har en god økologisk og kemisk tilstand.

3.3.2. Kommentarer vedr. marine områder

Trussel: Næringsstoffer fra landbruget

Ifølge basisanalysen er Mariager Fjord et sårbart vandområde, hvor dyre- og plantelivet i dag er stærkt påvirket. Der kan ikke forventes målopfyldelse indenfor vandrammedirektivets generelle planlægningshorisont år 2015.

Koncentrationen af næringsstoffer i Mariager Fjord er blandt de højeste i de indre danske farvande.

DN's forslag:

DN foreslår, at man fortsætter og videreudvikler det hidtidige modelarbejde for Mariager Fjord, således at de kommunale handleplaner får et solidt og fagligt veldokumenteret grundlag for tilrettelæggelse af den kommunale administration samt til at iværksætte de nødvendige opfølgende handlinger. En sådan dokumentation vil endvidere lette og forenkle opgaveløsningen indenfor natur- og miljøområdet. DN opfordrer til, at man anvender de nyeste data for området.

Som en del af modelarbejdet opfordrer DN også til at videreføre overvågningen af fjorden og tilstedende vandløb samt løbende at evaluere effekterne af de tiltag, som er iværksat indenfor jordbrugserhvervet, etablering af vådområder m.v.

En hurtig og målrettet indsats med henblik på reduktion af tabet af næringsstoffer fra jordbrugserhvervet er omdrejningspunktet for at sikre målopfyldelse for fjorden. Den nuværende godkendelsesordning for jordbrug, hvorefter en virksomhed først skal søge om miljøgodkendelse ved ombygning eller udvidelse, synes uforenelig med de tidsmæssige krav til målopfyldelse, som er indeholdt i vandrammedirektivet. Dette gælder ikke mindst i de tilfælde, hvor en miljøgodkendelse vil medføre skærpede miljøkrav. Endvidere har Miljøministeriet over for Mariagerfjord Kommune udtalt, at "tilladelse til øget påvirkning af vandmiljøet i et opland, hvor miljømål ikke er opfyldt, som udgangspunkt først kan meddeles, når det er godtgjort, at miljømålet uanset tilladelsen kan opnås ved hjælp af andre tiltag". Disse ikke nærmere beskrevne andre tiltag er ifølge pressen udsat til 2027, hvilket vanskeliggør administration af husdyrloven. DN ønsker derfor, at de udskudte 208 t kvælstof årligt implementeres i første planperiode i stedet for at udskydes helt til 2027.

Implementeringen af målsætningerne bliver heller ikke omkostningseffektiv, idet kravene i den nugældende ordning bliver rettet mod et mindretal af jordbrug. Det må være en vigtig opgave at kunne fokusere indsatsen på de arealer som bidrager til den største udvaskning.

De tidligere amters analyse viste, at der højst bør udledes 12 kg N/ha/år i oplandet til Mariager fjord, hvis god økologisk tilstand fremover skal opnås. DN foreslår derfor, at denne grænse implementeres.

DN foreslår, at der i lighed med vurderingen af kvælstofudledningen sker en vurdering af, i hvilket omfang udledning af fosfor påvirker fjordens tilstand og at beskyttelsesniveauet for fosfor vurderes. I denne sammenhæng bør der ske en

vurdering af betydningen af fosfortilførsel fra udbringning af spildevandsslam. Endvidere vil DN gerne støtte tankerne om flere vådområdeprojekter end de allerede igangsatte.

Trussel: Braklægningsophør

Geninddragelsen af braklagt landbrugsjord til produktion har betydet en forøgelse af næringsstofudvaskningen.

DN's forslag:

Det er nødvendigt at inddrage tidligere braklagte områder i udvaskningsberegningerne for såvel kvælstof som fosfor.

Trussel: Spildevandsslam

Mariagerfjord kommune modtager hvert år et stort antal ansøgninger om levering af betydelige mængder spildevandsslam til jordbrugsformål. Slammet modtages fra kommuner rundt om i landet.

Slammet udsprede i enkelte tilfælde helt ned til Mariager Fjord samt indenfor EF habitatområde 14 samt EF fuglebeskyttelsesområde 15. Der er heller intet til hinder for at slammet udsprede på vandmættede arealer tæt på vandløb. Ifølge slambekendtgørelsen (§ 22) kan fosfor ved en enkelt udbringning doseres op til 90 kg pr. ha jord (hvorefter arealet friholdes for udbringning de følgende 2 år). En græsmark kan årligt optage op til 30 - 35 kg fosfor pr. ha. Mange af arealerne er vandmættede store dele af året, hvorfor der må påregnes en stor udvaskning.

DN's forslag:

DN foreslår, at det vurderes nærmere, hvorvidt der herved er risiko for, at udbringningen af spildevandsslam belaster Mariager Fjord samt de internationale naturbeskyttelsesområder. Forholdet bør endvidere perspektiveres i forhold til den betydelige indsats som i dag gøres på renseanlæggene for at rense for bl.a. fosfor.

Trussel: Klimaforandringer

Der er øget fokus på klimaforandringernes påvirkning af miljøet. Basisanalysen vurderer, at klimaforandringerne kan medføre risiko for større algeopblomstringer, mere iltsvind og en reduktion i ålegræssets udbredelse.

DN's forslag:

De foreliggende modelberegninger for Mariager Fjord tager ikke højde for effekterne af øget nedbør, øget afstrømning, højere vandtemperatur i fjorden m.v. Betydningen af disse faktorer bør belyses nærmere.

3.3.3. Kommentarer vedr. vandløb

Generelt:

En stor del af vandløbsundersøgelserne foretaget i Mariagerfjord området er meget gamle. Datagrundlaget er således stærkt forældet. Flere steder er datagrundlaget én enkelt nyere DVFI måling, der således danner basis for målopfyldelse og evt. indsatsbehov på lange strækninger eller hele vandløb.

Endvidere er en række mindre vandløb ikke målsat.

DN's forslag:

DN foreslår, at der iværksættes nye undersøgelser af tilstanden i områdets vandløb, ikke mindst med henblik på at følge op på allerede iværksatte tiltag som for eksempel forbedret spildevandsrensning i åbent land. Der bør løbende foregå overvågning af områdets vandløb. Ikke målsatte vandløb bør målsættes.

Trussel: vandløbsvedligeholdelse

En af truslerne mod vandløbene i Mariagerfjord området er vedligeholdelsen af vandløbene, som forringer de fysiske forhold i vandløbene og dermed livsbetingelserne for fisk og smådyrsfaunaen. En for hård vandløbsvedligeholdelse kan ændre hydrologien i vandløbene og dermed levevilkårene for både de vand- og landlevende dyr og planter.

Stort set alle vandløb i Mariagerfjord området er i varierende omfang blevet reguleret (udrettet, uddybet, rørlagt og opstemmet) i forbindelse med intensiveringen af landbrugsdriften i midten af det 20. århundrede. Kravet om en hurtig og effektiv vandafledning har således skabt mange ensartede vandløb med dårlige fysiske forhold med manglende levesteder for fisk og vandløbsfauna til følge.

DN's forslag:

For at beskytte vandløbene bør vandløbsvedligeholdelsen udelades eller reduceres til et minimum, evt. med periodevis oversvømmede enge til følge, hvilket vil være til gavn for både vandløbskvaliteten men også for tilbageholdelsen af næringsstoffer, som ellers ville ende i Mariager Fjord.

For at forbedre forholdene kan man restaurere en række vandløb som egner sig til og som vil have gavn af restaurering i form af udlægning af gydegrus, sten, indsnævring af vandløbsbredden, ændring af profilet, genslyngning, sløjfning af kunstige opstemmede småsøer på vandløbet, samt åbning af rørlagte strækninger. Formålet er at skabe øget dynamik og variation til fordel for vandløbsorganismene og dermed øge muligheden for målpopfyldelse af vandrammedirektivets krav om god økologisk kvalitet.

Hvis reduceret/udeladt vandløbsvedligeholdelse fører til forringelse af vandløbets tilstand, skal der gives mulighed for at vælge andre virkemidler.

Trussel: Belastning med organiske stoffer

Belastningen af vandløbene med organisk stof fra renseanlæg, spredt bebyggelse, industri og andre punktkilder er mange steder reduceret markant siden 1980'erne. Dog er der stadig belastningsproblemer i en række vandløb i Mariagerfjord området, hovedsageligt fra landbrugsudledninger, regnvandsbetingede udløb samt spredt bebyggelse.

Dårlige fysiske forhold og belastning med organisk stof er hovedårsagerne til manglende målpopfyldelse i Mariagerfjord Kommunes vandløb. For at opnå god økologisk tilstand skal vandløbene kunne opfylde livsbetingelserne for en rig og varieret smådyrs- og fiskefauna, hvilket kræver en naturlig hydrologi, fri passage, gode og varierede fysiske forhold samt en minimal belastning med organisk stof.

DN's forslag:

DN foreslår, at gamle, utidssvarende spildevandsrensningsanlæg fornyes og at der gøres en forøget indsats overfor spildevandsudledning fra spredt bebyggelse. Derudover skal man gøre noget ved problemerne med opspædt spildevandsoverløb ved kraftige regnskyl.

Trussel: Landbrug

Belastningen med næringsstoffer og organisk stof fra landbrugsdriften samt kravet om effektiv vandafledning og manglende accept af bræmmebestemmelserne, vurderes samlet at være en anden alvorlig trussel mod vandløbenes tilstand. Desuden er der forventeligt en stor diffus landbrugspåvirkning af mange vandløb fra anvendelsen af gødning og pesticider.

DN's forslag:

DN's forslag på dette punkt er skrevet ind under de andre punkter.

Trussel: Spærringer

Spærringer hindrer den frie passage for fisk, hvilket er i modstrid med vandrammedirektivet. Desuden medfører spærringer stuvningszoner med dovent vand og blød bund opstrøms samt evt. periodevis tørlagte strækninger nedstrøms, hvilket forringer de fysiske forhold for vandløbsfaunaen.

DN's forslag:

DN foreslår at man fjerner kunstige spærringer, hvis det ikke går ud over andre værdifulde naturtyper.

Trussel: Rørlægning

Rørlægning af en vandløbsstrækning forringer de fysiske og varierede forhold. Desuden vanskeliggør det opsporingen af forurenings- og belastningskilder samt brud på rørledninger.

DN's forslag:

DN foreslår, at rørlægninger i videst muligt omfang fjernes, og at vandløbene får lov til at genslynge sig.

3.3.4. Kommentarer vedr. søer

Generelt:

Kun 8 søer i hovedvandoplandet til Mariager Fjord indgår specifikt i vandplan 1.3. Her kommenteres imidlertid også forhold vedr. andre søer beliggende i Mariagerfjord Kommune (heraf nogle omhandlet af Vandplan 1.2).

Mariagerfjord Kommune har 13 målsatte søer. To af de målsatte søer deles af Mariagerfjord Kommune og Rebild Kommune. Derudover findes knap 1500 småsøer og vandhuller < 5 ha, som ikke er målsatte og hvor tilstanden stort set er ukendt.

Af de 13 "vandramme-søer" er 6 søer ligeledes omfattet af habitatdirektivet (=habitat-søer), idet søerne er beliggende i Natura 2000-områder. Habitatdirektivet kræver, at der iværksættes foranstaltninger til at sikre eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for disse habitatsøer, hvilket betyder at søerne skal være i økologisk balance og have en naturlig og sund flora og fauna som afspejler den søtype, de er kortlagt som. Ifølge basisanalysen forventes kun 3 af de målsatte vandramme-søer at opfylde målene i vandrammedirektivet i 2015, hvoraf 2 er habitat-søer. De resterende 10 søer er det en national forpligtelse at forbedre tilstanden i, med kommunen i den udførende rolle, således at de kan opnå god økologisk tilstand i 2015.

Mariagerfjord Kommune rummer nogle helt unikke søer, som, af forskellige årsager, er

betydningsfulde naturmæssige og rekreative perler for kommunen – søer som er af særlig interesse både set i forhold til resten af Himmerland, men også i nationale og internationale sammenhænge. Således ligger en af Danmark reneste og fineste lobeliesøer, Madum Sø i Rold Skov, delvis i Mariagerfjord Kommune. Søen har en høj målsætning, idet den er af særlig videnskabelig interesse og derforuden en meget besøgt badesø. Madum Sø har også international bevågenhed, idet den er habitat-sø og desuden er udpeget som en af de eneste danske referencesøer i vandrammedirektivsammenhænge.

Mariagerfjord Kommune rummer endvidere Himmerlands dybeste og næststørste sø, Glenstrup Sø, som med en dybde på 30 m og en størrelse på 384 ha og en status som badesø og habitat sø er af både lokal, national og international interesse. Kommunen er hjemsted for endnu to badesøer, Klejtrup Sø, som også er habitat-sø, og Snæbum Sø, som danner rammerne for et aktivt lokalsamfund med en søforening og en fiskeforening tilknyttet. Endnu en særlig søtype er repræsenteret i Mariagerfjord Kommune, nemlig Kielstrup Sø, som er en brakvandssø. Indtrængning af saltholdigt vand fra Mariager Fjord betinger en helt særlig flora og fauna i søen. Søen og omgivelserne er fredet og desuden udpeget som internationalt Natura2000-område.

Som følge af de nævnte søers store naturmæssige og rekreative kvaliteter er det af meget stor betydning for Mariagerfjord området, at målsætningerne i vand- og naturplanerne bliver i stand til at beskytte og forbedre tilstanden i søerne, samt at der udvikles tilstrækkelige virkemidler på baggrund af veldokumenteret og nylig viden, således at den økologiske ubalance, som i dag ses i et flertal af kommunens søer, bringes til ophør.

Trusler: Fosfor

Stor tilførsel af næringsstoffer fra oplandet er årsag til den ringe vandkvalitet i hovedparten af søerne. Tilførslen sker via vandløb, overfladeafstrømning, spildevandsudledninger, markdræn, og andre tilløb samt kilder og grundvand. Belastningen med næringsstoffer gør søvandet uklart på grund af en øget algevækst, hvilket kan få uønskede konsekvenser som fx iltsvind og badeforbud.

Især tilførslen af fosfor er afgørende, fordi fosfor oftest er den begrænsende faktor for algeproduktionen og dermed vandkvaliteten i ferske søer. Den største fosforkilde til søerne stammer i dag fra det åbne land, hvoraf landbrugsbidraget udgør en betydelig andel. Alle søerne med manglende målopfyldelse er beliggende i intensivt dyrket landbrugsland.

DN's forslag:

Skærpede fosforkrav til landbrug i søoplande: Med den nye husdyrlov er beskyttelsesniveauet for søerne blevet sænket i forhold til tidligere administrationspraksis i Nordjyllands og Århus amter.

DN foreslår, at der stilles krav om fosforbalance i oplandene til søerne.

Trusler: Kvælstof

I nogle søer er kvælstof den begrænsende faktor for algeproduktion og dermed vandkvaliteten i sommermånederne. I Mariagerfjord området gælder det bl.a. badesøen Snæbum Sø. Desuden er især småsøer beliggende i landbrugsopland påvirket af et sandsynligvis ikke uvæsentligt bidrag fra luftbåret kvælstof.

DN's forslag:

Ændret vandløbsvedligeholdelse: Periodevis oversvømmede enge kan tilbageholde store mængder næringsstoffer, som ellers ville være endt i søer og fjord. Ekstensivering eller ophør af vandløbsvedligeholdelse kan være et middel til at fremme en sådan udvikling.

Klimaændringer: Et varmere klima har potentielt negative konsekvenser i form af øget nedbør og afstrømning, hvorved der tilføres flere næringsstoffer til søerne. Endvidere fremmer de højere temperaturer algeopblomstringen. Det kan modvirke de foranstaltninger og tiltag, som allerede i dag gøres for at mindske næringsstofftilførslen, og bør således vurderes nærmere.

Trusler: Spildevand

Næringsstoffbidraget fra spildevand til de større søer er reduceret markant. Dog modtager flere af kommunens søer stadig spildevand i form af opspædt spildevand fra fælleskloak ved regnhændelser (P-konc.: 2500 µg/l), husspildevand fra spredt bebyggelse i det åbne land og regnvand fra veje og befæstede arealer (P-konc.: 500 µg/l), som i høj grad medfører en næringsstofbelastning.

Endvidere tyder en undersøgelse af 110 fynske småsøer og vandhuller på, at udledningen af spildevand fra spredt bebyggelse udgør en ligeså stor eller endda større trussel end landbruget mod søernes miljøtilstand.

DN's forslag:

Forbedret spildevandsrensning i søoplande.

Afskæring af opspædt spildevand, markdræn, regnvand etc.

Trusler: Intern belastning

Tidlige tiders store tilførsler har ophobet sig i søbunden. Ved dårlige iltforhold om sommeren eller under isdække om vinteren frigives store mængder af fosfor fra bunden til søvandet. Dette kan bevirke, at søen fastholdes i en dårlig tilstand, selv mange år efter afskæring af spildevand og andre kilder fra oplandet. Erfaring viser at det tager gennemsnitlig 10-15 år før næringsstoffpuljen i søbunden er "brændt af" og søen vender tilbage til en god økologisk tilstand.

DN's forslag:

Sørestaurering er en måde til at fremskynde processen i retning af en bedre vandkvalitet i de søer, hvor tilførslen af næringsstoffer fra oplandet allerede er bragt ned på et acceptabelt niveau.

Sørestaurering omfatter indgreb i selve søen i form af sedimentfjernelse, opfiskning af fredfisk etc.

Trusler: Miljøfremmede stoffer

Vandrammedirektivet stiller krav om, at alle søer er i god kemisk tilstand senest i 2015, hvilket betyder at søerne ikke må være væsentlig påvirket af bl.a. pesticider og andre miljøgifte.

Undersøgelser viser, at koncentrationerne samt antallet af pesticider er højest i småsøer og vandhuller i landbrugsopland uden betydelige bræmmer modsat større søer, som er mindre randpåvirkede.

DN's forslag:

Udlægning af dyrkningsfrie bræmmer af passende bredde ved alle søer.

Trusler: Tab af biodiversitet

Indenfor de sidste århundreder er store såvel som små søer samt vandhuller blevet drænet bort for at give plads til intensiveret landbrug og byudvikling. I dag er søer beskyttet af Naturbeskyttelsesloven og samtidig gendannes der en del søer og vandhuller. Fortidens afvanding og nutidens eutrofiering og brug af pesticider gør dog, at småsøerne og den tilhørende flora og fauna fortsat er stærkt påvirket af menneskelige aktiviteter. Småsøer og vandhuller er måske nok en mere upåagtet natur i Danmark, men ikke desto mindre ser de ud til at tegne sig for en langt større del af den biologiske mangfoldighed end fx større søer. En opgørelse fra Fyn tyder på at 58 % af de omkring 1900 ferskvandsdyrearter i Danmark lever i eller i tilknytning til småsøerne.

Kombination af alle de ovenstående forslag vil føre til forbedring for naturen og miljøet i søerne og dermed en større biodiversitet.

DN's forslag:

Habitat-søer < 5 ha skal også omfattes af vandplanarbejdet. Der bør således udarbejdes vandplaner for alle målsatte søer, uanset deres størrelse.

3.3.5. Kommentarer vedr. grundvand

Generelt

Rent grundvand er af stor betydning for hele området ved Mariager Fjord. Her tænkes både på kvaliteten af drikkevandet og på grundvandets helt centrale betydning for kvaliteten af Mariager Fjord og områdets andre højt målsatte naturområder.

De udpegede Områder med Særlige Drikkevandsinteresser (OSD-områder) og indsatsplanlægningen tager sigte mod at sikre rent drikkevand, hvorimod rent grundvand til forsyning af moser, enge, søer, kilder, vandløb og Mariager Fjord er en opgave som skal løses i vandplanerne. Det er vigtigt fortsat at have rent drikkevand som målsætning frem for at gribe til løsninger med rensning af det forurenede drikkevand. Rensning af grundvandet til drikkebrug kan ikke løse problemerne for flora og fauna.

Ophobningen af uønskede stoffer i grundvandet repræsenterer mange steder en akut trussel mod grundvandsressourcen. Dette aflæses direkte i analyser af drikkevand, især hvor indvindingen sker i de øvre eller regionale grundvandsmagasiner.

For så vidt angår truslerne fra det forurenede grundvand, der havner i vandløb, søer, fjordområder samt forskellige naturområder, henvises til de øvrige afsnit i høringssvaret, som konkret behandler betydningen heraf.

Ud over de ovenfor nævnte trusler er også betydningen af en større landbrugsmæssig og industriel grundvandsindvinding, der måske også på sigt kvalitativt påvirker grundvandsforekomsten i området.

DN's forslag:

Der mangler viden om grundvandsressourcen og kvaliteten af grundvandet i Mariagerfjord området. Der er generelt behov for mere viden om kvaliteten af det grundvand, som strømmer til natur- og vandområderne for at kunne foretage en prioritering af en forebyggende indsats til nedbringelse af en kritisk belastning.

Kortgrundlag:

Detaljeringsgraden i det foreliggende kortgrundlag om grundvandets forekomst og omfang skal være så god som muligt, da det giver bedre mulighed for at administrere grundvandsressourcen.

Værktøj til vurdering af grundvandsressourcen:

Der bør udarbejdes et værktøj til at beregne og vurdere den tilgængelige vandressource. I områder, hvor der er risiko for at vådområder, vandløb og lignende påvirkes væsentligt som følge af vandindvinding, skal det være muligt at kvantificere og styre ressourcen i forbindelse med tilladelser til vandindvinding. Beregningerne bør foregå for et samlet vandløbsopland.

Værktøj til beregning af nitratudvaskning til grundvandet:

Det bør sikres, at kommunerne har et ensartet og valideret grundlag til beregning af udvaskningen til grundvandet, så vand- og naturplanernes kvalitetsmål sikres overholdt. De tilgængelige oplysninger om udvaskning til rodzonen i eksempelvis beregningsværktøjerne tilknyttet den nye husdyrlov er uhyre forsimplede og meget usikre. Disse modelværktøjer bør derfor udvikles og kvalitetssikres, således at kommunerne får et mere troværdigt vidensgrundlag at handle efter.

Samspil med indsatsplaner:

Indsatsplanerne, som udarbejdes på grundlag af vandforsyningsloven, bør indarbejdes i vandplanerne. Indsatsplanerne dækker i dag kun lokale geografiske områder i umiddelbar tilknytning til udvalgte vandværker og ikke en hel grundvandsforekomst. Indsatsområderne bør omfatte en hel grundvandsforekomst.

Vandplanerne bør fastsætte konkrete kvalitetsmål for indsatsområderne for at styrke muligheden for at gennemføre indsatsplanerne. Når indsatsplanerne i dag skal realiseres bygger det på frivillige aftaler parterne imellem.

Opdatering af vandværkers indvindingsoplande:

Indvindingsoplandene optegnes i forbindelse med den geologiske kortlægning, men vil løbende skulle opdateres. Der er mange forskellige metoder til at optegne indvindingsoplande, og hvis hver enkelt kommune skal optegne nye indvindingsoplande i forbindelse med nye tilladelsesmængder, kan det give meget uensartede oplande. Det er derfor vigtigt, at holde fast i et ensartet grundlag for optegning af indvindingsoplande. Statens vandplaner bør sikre, at det til en hver tid er de nyeste indvindingsoplande til vandværker, der ligger til grund for arbejdet.

Samordning med retningslinjer fra Regionplanerne:

Regionplan 2005 indeholder prioriteringer og retningslinjer for grundvandsressourcens anvendelse, som bør indarbejdes i vandplanerne.

3.3.6. Kommentarer vedr. manglende viden

Vedr. tabel 1.3.5., der omhandler undtagelser for kystvande i Mariager Fjord: Undtagelserne er begrundet i generelle overvejelser. Der foreligger meget grundige undersøgelser af Mariager Fjord, så disse undtagelser er ikke begrundede.

Det er i vandplan 1.3 ikke gjort klart, hvilken viden det er, der mangler vedr. vandløb.

Der anføres s. 85, at påvirkningen af visse vandløb er for stor på grund af vandindvinding. Det bør fremgå, hvilke vandløb det drejer sig om, og hvorvidt vandindvindingen skal mindskes for at mindske påvirkningen.

Der er fra forskellig side rejst tvivl om ålegræs som god indikator for den økologiske

tilstand af kystområder. I Notat fra DMU af 22. dec. 2010 "Notat om DHI's rapport om ålegræsværktøjet til vurdering af miljøkvalitet i havet" viser DMU at ålegræsset er en vigtig indikator, og at de kystnære økosystemer er ude af balance og fastholdes i en tilstand med uklart vand, bl.a. fordi de fortsat er meget eutrofierede. Klart vand er en nødvendig forudsætning for, at ålegræs og andre bundplanter igen kan spille en fremtrædende rolle i de kystnære økosystemer. DMU anfører, at man kan forvente, at indikatorer for bundvegetationens tilstand først giver et tilfredsstillende signal, når vandet som minimum igen er klart.

3.3.7. Forslag til mulige naturgenopretningsprojekter

Det bør undersøges, om det er ønskeligt og muligt at genoprette Grevelund sø, Store Flaske sø, Store Arden sø og Overgaard sø.

3.3.8. Afsluttende bemærkninger

Vandplanens midler synes ikke at være tilstrækkelige til at nå vandplanens mål.

De data, hvorfra baseline 15 er udregnet, vil reelt give en ringere miljøtilstand end den, baseline 15 beregner.